تجارت جهاز

شماره: ۲۴۲
سه‌شنبه / ۱۹ آبان ماه ۱۴۰۵
info@Tejarate.cc
www.Tejarate.cc
سال هفتم / ۴صفحه قیمت ... تومان

هاب لجستیک کاسپین

۲

وزیر اقتصاد: سرمایه‌گذاری در کیش به بیش از ۷ برابر مدت مشابه رسید

۲

در جریان بهره‌برداری و آغاز عملیات اجرایی ۲۱ طرح عمرانی و اقتصادی در جزیره کیش با سرمایه‌گذاری ۱۱۴ هزار میلیارد تومان مطرح شد؛

قدردانی رییس جمهور از تلاش‌های کبیری و مدیران کیش

۳

آمادگی محلی در انزلی

سازمان منطقه آزاد انزلی با هدف افزایش آمادگی روستاهای محدوده خود در برابر مخاطرات جوی پیش‌رو، ستاد مدیریت بحران را فعال کرد. نشست این ستاد به ریاست محمدمهدی قربانی، معاون عمرانی و زیربنایی و جانشین ستاد، با حضور دهیاران روستاها برگزار شد تا آخرین اقدامات پیشگیرانه، وضعیت تجهیزات و سازوکارهای هماهنگی برای فصل بارش بررسی شود.

قربانی با اشاره به هشدارهای هواشناسی ... ادامه در صفحه ۲

کیش؛ پایگاه منطقه‌ای اکو

امضای سند جامع همکاری‌های ایران و ارمنستان در ۸ حوزه با محوریت منطقه آزاد ارس

تجارت جهانی: ایران و ارمنستان در پایان نوزدهمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی دو کشور، با امضای سندی جامع در هشت حوزه، بر گسترش مناسبات اقتصادی و توسعه زیرساخت‌های تجاری و مرزی تأکید کردند. در این میان، تبدیل مرز نوردوز به یکی از گذرگاه‌های نمونه اقتصادی و ترانزیتی، جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌های مشترک دو کشور پیدا کرده است.

به گزارش تجارت جهانی این اجلاس در ایروان و با حضور سیدحمید پورمحمدی، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی، هادی مقدم‌زاده، رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس و جمعی از مقام‌های ایرانی و ارمنی برگزار شد.

حضور هم‌زمان مسئولان ملی، استانی و منطقه‌ای در این نشست، بر اهمیت پیوند دادن سیاست‌های کلان همکاری اقتصادی با ظرفیت‌های عملیاتی مناطق مرزی تأکید داشت؛ رویکردی که می‌تواند زمینه تبدیل توافق‌های دوجانبه به پروژه‌های اجرایی را فراهم کند.

۴

جشن شبانه روز کیش

در آستانه روز کیش، برنامه‌ای مردمی با محوریت یک شب خاطره‌انگیز و دورهمی عمومی در سالن خلیج فارس مرکز همایش‌های بین‌المللی کیش تدارک دیده شده است. این رویداد که ورود آن برای عموم آزاد اعلام شده، بخشی از تلاش‌های سازمان منطقه آزاد کیش برای ایجاد نشاط اجتماعی و هویت‌بخشی به جزیره در فصل گردشگری پاییز به شمار می‌رود.

سهمیه ارزی مناطق آزاد

سهمیه ارزی واردات کالای همراه مسافر مناطق آزاد برای سه‌ماهه سوم ۱۴۰۵ اعلام شد. کیش ۲۱، چابهار ۲۳.۵، قشم ۱۸.۵، ارس ۲۷.۸، انزلی ۱۴.۳، اروند ۱۲.۴ و ماکو ۷.۵ میلیون دلار.

بازدید مدیرعامل کیش از گذر

محمد کبیری، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، شامگاه یکشنبه ۱۷ آبان با حضور در اسکله تفریحی از رویداد «گذر کیش و زندگی» بازدید کرد. وی ضمن بررسی غرفه‌ها و برنامه‌های فرهنگی و هنری، در گفت‌وگوی مستقیم با کیشوندان به مسائل و مطالبات آنان پرداخت و از تلاش فعالان فرهنگی قدردانی کرد.

هاب لجستیک کاسپین

در بحبوحه تنش‌های منطقه‌ای که مسیرهای سنتی تجارت ایران را تحت فشار قرار داده، منطقه آزاد انزلی با سرعتی غیرمنتظره در حال تکمیل حلقه‌های مفقوده زنجیره حمل‌ونقل خوداست. در گفت‌وگویی رسمی اعلام کرد که ایستگاه راه‌آهن کاسپین که پیش‌تر تنها یک خط داشت، طی دو ماه و با تأمین مالی خود منطقه آزاد و همکاری شرکت ساخت و راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، دو خط جدید دریافت کرده است. این اقدام که در شرایط جنگ جاری انجام شد، ظرفیت پذیرش واگن‌ها را افزایش داده و امکان حمل یکسره کالاهای اساسی را فراهم کرده است. طاعتی‌مقدم این تحول را بخشی از راهبرد بزرگ‌تری می‌داند که می‌تواند منطقه آزاد انزلی را به «گره اصلی حمل‌ونقل و لجستیک جنوب دریای کاسپین» تبدیل کند.

بندر کاسپین، قلب این پروژه، از ابتدا با طراحی ظرفیت ۱۱ میلیون تن در سال ساخته شد، اما تا پیش از این سال‌ها با ظرفیت عملیاتی بسیار پایین‌تر کار می‌کرد. عملکرد بندر نسبت به ابتدای دولت فعلی دوبرابر شده و مقامات امیدوارند حجم عملیات در سال جاری به یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن برسد. دو قرارداد جدید برای احداث پست اسکله با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به شیوه BOT امضا شده که هر کدام حدود ۵۰۰ هزار تن به ظرفیت اضافه می‌کنند. علاوه بر این، خود سازمان منطقه آزاد یک پست اسکله دیگر با اعتبار خود می‌سازد. طاعتی‌مقدم از مذاکرات با صاحبان بارهای روسیه و قزاقستان خبر داده که می‌تواند طی یک سال آینده به قراردادهای پنج یا شش پست اسکله دیگر منجر شود. همزمان حدود چهار میلیون یورو تجهیزات جدید تخلیه و بارگیری وارد بندر شده است.

این اعداد در نگاه اول چشمگیر به نظر می‌رسند، اما هنوز فاصله زیادی با ظرفیت طراحی شده دارند. بندر کاسپین در حال حاضر عمدتاً با چهار پست اسکله فعال کار می‌کند و بسیاری از کارشناسان لجستیک آن را بندر نسل سوم می‌دانند که هنوز پس‌کرانه و خطوط داخلی ریلی‌اش کامل نشده است. مقامات اعلام کرده‌اند طراحی اتصال ریل به اسکله‌های انتهایی تا اسکله شماره ۱۴ انجام شده و خرید ریل در جریان است. هدف این است که حمل یکسره نه فقط برای کالاهای فله خشک و اساسی، بلکه برای روغن نیز ممکن شود.

آنچه انزلی را از دیگر بنادر شمالی متمایز می‌کند، برخورداری از هر چهار مد حمل‌ونقل است: دریایی، ریلی، جاده‌ای و هوایی (با فرودگاه رشت که اکنون در محدوده منطقه آزاد قرار دارد). طاعتی‌مقدم تأکید کرده که این ترکیب می‌تواند منطقه را به نقطه اتصال طبیعی کریدور شمال-جنوب تبدیل کند؛ مسیری که هند و بنادر جنوبی ایران را از طریق شبکه ریلی به کشورهای حاشیه خزر، روسیه و در نهایت اروپا وصل می‌کند. اتصال ریلی بندر به شبکه سراسری در تیرماه ۱۴۰۳ انجام شد، اما ایستگاه و خطوط داخلی ناقص ماند. اکنون با افزودن دو خط جدید، قدرت مانور قطارها افزایش یافته و مقامات می‌گویند هم‌اکنون کالاهای اساسی به‌صورت یکسره ریلی جابه‌جا می‌شوند.

این توسعه در شرایطی رخ می‌دهد که فشار بر بنادر جنوبی ایران افزایش یافته و تنوع مسیرهای تأمین کالاهای اساسی به اولویت امنیتی تبدیل شده است. واردات غلات، نهاده‌های دامی و روغن از روسیه و قزاقستان از طریق بندر کاسپین، یکی از معدود مسیرهای نسبتاً پایدار باقی‌مانده است. رشد ۵۸ درصدی تخلیه و بارگیری در دوره‌ای قبلی و رکورد پذیرش کانتینر در بنادر شمالی، نشان می‌دهد که تقاضا وجود دارد. با این حال، کمبود ناوگان تخصصی دریایی در خزر، محدودیت خطوط منظم کشتیرانی و هنوز ناقص بودن برخی بخش‌های پس‌کرانه، مانع از بهره‌برداری کامل از این ظرفیت شده است.

از منظر استراتژیک، انزلی در تقاطع دو کریدور بزرگ قرار گرفته: شمال-جنوب و مسیرهای شرق-غرب که چین را از طریق قزاقستان و اینچه‌برون به ایران وصل می‌کند. تکمیل خط رشت-آستارا هنوز حلقه مفقوده مهمی است، اما توسعه فعلی بندر کاسپین می‌تواند بخشی از فشار ترانزیتی را جذب کند و هزینه و زمان حمل را کاهش دهد. مقامات منطقه آزاد اعلام آمادگی کرده‌اند برای توسعه فرودگاه رشت و تطویل باند آن سرمایه‌گذاری کنند تا بعدهوایی نیز فعال شود.

با این همه، تحقق چشم‌انداز «گره اصلی جنوب خزر» به عوامل متعددی وابسته است. سرمایه‌گذاری بخش خصوصی باید ادامه یابد، تعرفه‌های ریلی جذاب باقی بماند و هماهنگی میان وزارت راه، راه‌آهن و منطقه آزاد حفظ شود. همچنین ناوگان دریایی ایران در خزر نیاز به نوسازی دارد تا بتواند با بنادر روسی و قزاق رقابت کند. در شرایطی که تنش‌های ژئوپلیتیک مسیرهای سنتی را پرریسک کرده، توسعه زیرساخت‌های شمالی نه یک انتخاب لوکس، بلکه ضرورتی برای تاب‌آوری اقتصادی است.. ■

آمادگی محلی در انزلی

سازمان منطقه آزاد انزلی با هدف افزایش آمادگی روستاهای محدوده خود در برابر مخاطرات جوی پیش‌رو، ستاد مدیریت بحران را فعال کرد. نشست این ستاد به ریاست محمدمهدی قربانی، معاون عمرانی و زیربنایی و جانشین ستاد، با حضور دهیاران روستاها برگزار شد تا آخرین اقدامات پیشگیرانه، وضعیت تجهیزات و سازوکارهای هماهنگی برای فصل بارش بررسی شود.

قربانی با اشاره به هشدارهای هواشناسی و درگیر بودن استان‌های مختلف کشور با مخاطرات جوی تأکید کرد که هدف نشست‌ها و تقویت زیرساخت‌ها، پیشگیری و کاهش حداکثری خسارات احتمالی است. سازمان با تمام امکانات در کنار دهیاران و اهالی خواهد بود. دو مرکز بحران تخصصی از همان روز فعالیت رسمی خود را آغاز کردند: یکی در حاجی‌بکنده در شرق منطقه و دیگری در ایستگاه مرکزی آتش‌نشانی. این مراکز با استقرار تجهیزاتی مانند موتور برق، کف‌کش، بیل مکانیکی و لودر، قرار است سرعت عمل در امدادرسانی را به بالاترین حد برسانند.

نکته کلیدی نشست، واگذاری اختیارات ویژه به دهیاران بود. قربانی اعلام کرد هیچ مانع اداری در زمان بحران پذیرفته نیست. دهیاران می‌توانند بدون دغدغه‌های مرسوم و با هماهنگی کمیته‌های تخصصی، از امکانات استفاده کنند، ملزومات فوری تأمین نمایند یا ماشین‌آلات اجاره کنند و هزینه‌ها را از طریق سازمان دریافت کنند تا کار مردم بدون وقفه پیش برود. در پایان نشست، شماره‌های تماس اضطراری و خطوط ۲۴ ساعته سازمان و آتش‌نشانی اعلام و اقلام امدادی به نمایندگان روستاها تحویل شد.

این اقدام در شرایطی انجام می‌شود که مناطق ساحلی شمال ایران، به‌ویژه گیلان، به‌طور فزاینده‌ای با شدت و فراوانی بیشتر بارش‌های سنگین و سیلاب‌های محلی روبه‌رو هستند. تمرکز بر توانمندسازی دهیاران و ایجاد مراکز پراکنده امدادی نشان‌دهنده حرکت از مدل‌های متمرکز و بوروکراتیک به سمت واکنش سریع محلی است. چنین رویکردی می‌تواند زمان طلایی امدادرسانی را کوتاه کند، اما موفقیت آن وابسته به تمرین عملی، نگهداری تجهیزات و تداوم هماهنگی میان ستاد مرکزی و جوامع محلی خواهد بود.

در نهایت، فعال‌سازی این سازوکارها پیامی روشن دارد: سازمان منطقه آزاد انزلی می‌کوشد پیش از وقوع بحران، نه پس از آن، ظرفیت‌های خود را در سطح روستاها مستقر کند. ■

وزیر اقتصاد: کیش، قطب اقتصاد دیجیتال است

وزیر امور اقتصادی و دارایی، سیدعلی مدنی‌زاده، در سفری به جزیره کیش اعلام کرد که این منطقه آزاد در مسیر تبدیل شدن به نخستین قطب اقتصاد دیجیتال و فناوری‌های نوین مالی کشور قرار گرفته است. او با اشاره به افتتاح پروژه‌هایی به ارزش حدود ۱۵۰۰ میلیارد تومان در فرودگاه بین‌المللی کیش، تأکید کرد که مجموع سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در سال‌های اخیر به حدود ۱۸ هزار میلیارد تومان رسیده و این روند در چارچوب سیاست‌های اقتصاد دریامحور ادامه خواهد یافت.

مدنی‌زاده هدف‌گذاری وزارت اقتصاد برای جذب حدود ۱۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جدید را یادآور شد و بخشی از این منابع را به مناطق آزاد، به‌ویژه کیش، اختصاص داد. به گفته او، برنامه این است که کیش نه‌تنها به اولین منطقه آزاد نمونه در حوزه اقتصاد دیجیتال تبدیل شود، بلکه به عنوان هاب هوایی کشور نیز نقش‌آفرینی کند. این چشم‌انداز در ادامه مأموریت‌های بازآفرینی مناطق آزاد بر اساس مزیت‌های رقابتی هر منطقه تعریف شده است؛ مزیت‌هایی که برای کیش، ترکیب موقعیت جغرافیایی، زیرساخت‌های گردشگری و ظرفیت‌های نوآورانه را شامل می‌شود.

از منظر تحلیلی، این رویکرد نشان‌دهنده تلاش دولت برای عبور از مدل سنتی مناطق آزاد که بیشتر بر تجارت و معافیت‌های گمرکی متمرکز بود به سمت اقتصاد دانش‌بنیان است. در جهانی که رقابت بر سر داده‌ها، خدمات مالی دیجیتال و هوش مصنوعی شدت گرفته، کیش می‌تواند به عنوان آزمایشگاهی برای پیوند اقتصاد دریا با فناوری‌های نوین عمل کند. موقعیت استراتژیک جزیره در خلیج فارس و تجربه نسبی آن در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، پتانسیل جذب شرکت‌های فناوری و استارتاپ‌های مالی را افزایش می‌دهد. با این حال، تحقق این هدف نیازمند رفع موانع ساختاری مانند محدودیت‌های بانکی، اجرای کامل ماده ۱۶۵ احکام دائمی و ایجاد زیرساخت‌های پایدار دیجیتال است.

اگر این برنامه با جدیت پیگیری شود، کیش می‌تواند الگویی برای سایر مناطق آزاد باشد و سهمی در تنوع‌بخشی به اقتصاد ایران ایفا کند. اما موفقیت آن بیش از بیانیه‌ها، به هماهنگی نهادی، جذب سرمایه واقعی و ایجاد اکوسیستم نوآوری وابسته است چالشی که هنوز پیش روی سیاست‌گذاران قرار دارد. ■

کیش؛ پایگاه منطقه‌ای اکو

در سالن خلیج فارس مرکز همایش‌های بین‌المللی کیش، محمد کبیری، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، ایستاد و جمله‌ای را بر زبان آورد که بیش از یک شعار دیپلماتیک به نظر می‌رسید: کیش می‌تواند به پایگاه تعاملات منطقه‌ای گردشگری کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اکو) تبدیل شود. این سخن در آیین گشایش دومین سمپوزیوم بین‌المللی بازار گردشگری اکو بیان شد؛ رویدادی که همزمان با هفته کیش برگزار می‌شود و محورهای اصلی‌اش گردشگری سلامت، گردشگری پایدار و بوم‌گردی است.

اکو سازمانی ده عضو، حدود ۵۰۰ میلیون نفر جمعیت و بیش از ۸.۶ میلیون کیلومتر مربع وسعت است. ایران، پاکستان و ترکیه بنیان‌گذاران آن بودند و بعدها افغانستان، آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ترکمنستان و ازبکستان به آن پیوستند. اشتراکات تاریخی، فرهنگی و زبانی این کشورها، همراه با نزدیکی جغرافیایی و امکان اتصال زمینی، هوایی و دریایی، بازاری بالقوه اما هنوز کمتر بهره‌برداری‌شده برای گردشگری ایجاد کرده است. کیش، جزیره‌ای مرجانی با مساحت حدود ۹۲ کیلومتر مربع در خلیج فارس، اکنون خودرانه صرفاً مقصدی تفریحی برای گردشگران داخلی، بلکه نقطه اتصال این بازار نیم‌میلیاردی معرفی می‌کند.

کبیری در سخنرانی خود بر سه شرط عملی تأکید کرد: توسعه خطوط حمل‌ونقل، تسهیل سفر و طراحی محصولات و بسته‌های سفر مشترک. بدون این سه عنصر، ظرفیت‌های متنوع گردشگری کشورهای عضو اکو در حد آمار و سخنرانی باقی می‌ماند. تجربه دوره نخست سمپوزیوم نشان داده بود که چنین رویدادی می‌تواند نتیجه ملموس داشته باشد؛ از جمله زمینه‌سازی برای مسیر پروازی دوشنبه به کیش. اکنون دوره دوم، بازار سمرقند ازبکستان را نیز هدف گرفته و مذاکراتی برای برقراری مسیر پروازی جدید در جریان است. این حرکت از سطح گفت‌وگوهای عمومی به سطح زیرساخت‌های عملیاتی منتقل شده است.

تمرکز اصلی سمپوزیوم بر گردشگری سلامت است. کبیری این حوزه را یکی از ابرپروژه‌های جزیره دانست که به‌صورت مشترک میان بخش درمان و شرکت سرمایه‌گذاری کیش دنبال می‌شود. شهرک سلامت کیش به‌عنوان بسته سرمایه‌گذاری معرفی می‌شود و پنل‌های تخصصی، ظرفیت سنجی گردشگری سلامت ایران و گزارش عملکرد قطب‌های موفق را بررسی می‌کنند. در منطقه‌ای که بسیاری از کشورها با محدودیت‌های زیرساختی در حوزه درمان پیشرفته روبه‌رو هستند، کیش می‌کوشد ترکیبی از خدمات پزشکی، اقامتگاه‌های استاندارد و جاذبه‌های طبیعی را ارائه دهد. این رویکرد نه فقط درآمدزایی، بلکه تلاش برای تثبیت کیش به‌عنوان مقصدی امن و قابل‌اعتماد برای همسایگان است؛ تجربه‌ای که به گفته کبیری، در سال گذشته و در میان تلاطم‌های پیرامونی نیز خود را نشان داد.

گردشگری پایدار و بوم‌گردی محورهای دیگرند. کبیری تأکید کرد که تحقق گردشگری پایدار مستلزم تعادل میان منافع اقتصادی و صیانت از منابع طبیعی، میراث فرهنگی و زیست‌بوم‌های مرجانی کیش است. این سخن در جزیره‌ای که اقتصادش به‌شدت به گردشگری وابسته است، وزن بیشتری پیدا می‌کند. ۲۴ کارگاه و پنل تخصصی طی دو روز (۱۹ و ۲۰ آبان) در سالن‌های خوارزمی و رازی برگزار می‌شود. موضوعات از بازتعریف الگوی توسعه گردشگری اکو و نقش جوامع محلی در بوم‌گردی گرفته تا آینده‌پژوهی با هوش مصنوعی، کلان‌داده‌ها، تاب‌آوری اقتصادی هتل‌ها، بازاریابی دیجیتال داده‌محور و حتی هوانوردی تجاری برای گردشگری لوکس را در بر می‌گیرد. حضور استادان دانشگاه و کارشناسان داخلی، وجه علمی رویداد را تقویت کرده و آن را از یک همایش صرفاً تبلیغاتی متمایز ساخته است.

در حاشیه سمپوزیوم، نمایشگاه تخصصی گردشگری برپا شد و برنامه‌های فرهنگی با محوریت موسیقی نواحی و حرکات آیینی اقوام ایرانی اجرا گردید. این بخش‌ها تلاش می‌کنند تصویر کیش را فراتر از ساحل و خرید، به لایه‌های فرهنگی ایران گسترش دهند. همزمان، مسئولان از گسترش دامنه رویداد در دوره‌های آینده به کشورهای عضو بریکس و کشورهای مشترک‌المنافع سخن می‌گویند؛ نشانه‌ای از جاه‌طلبی فراتر از مرزهای اکو.

تحلیل این رویداد بدون در نظر گرفتن بافت اقتصادی و ژئوپلیتیک منطقه ناقص است. کشورهای عضو اکو با چالش‌های مشترکی چون تحریم‌ها، محدودیت‌های بانکی، رقابت با مقاصد تثبیت‌شده خلیج فارس و نیاز به تنوع‌بخشی اقتصاد روبه‌رو هستند. گردشگری، به‌ویژه گردشگری سلامت و پایدار، یکی از معدود حوزه‌هایی است که می‌تواند هم درآمدارزی ایجاد کند و هم روابط انسانی را تقویت نماید. کیش با زیرساخت‌های نسبتاً توسعه‌یافته منطقه آزاد، فرودگاه بین‌المللی، هتل‌های متعدد و موقعیت جغرافیایی خاص، خود را گزینه منطقی برای نقش‌آفرینی به‌عنوان هاب معرفی می‌کند.

اما موفقیت این نقش به عواملی وابسته است که فراتر از یک سمپوزیوم چهارروزه قرار دارد: تداوم مسیرهای پروازی، تسهیل ویزا، استانداردسازی خدمات، مشارکت واقعی بخش خصوصی و مهم‌تر از همه، تبدیل گفت‌وگوها به قراردادهای مشخص سرمایه‌گذاری و تور مشترک.

کبیری در بخشی از سخنانش به ضرورت هم‌گرایی در شرایط چالش‌های منطقه‌ای اشاره کرد. این جمله بیش از آنکه شعاری باشد، بازتاب واقعیت است. در جهانی که رقابت مقاصد گردشگری شدید است، هیچ کشوری به تنهایی نمی‌تواند بازار نیم‌میلیاردی را تسخیر کند. طراحی بسته‌های مشترک، تبادل دانش در حوزه سلامت و استفاده از فناوری‌هایی چون هوش مصنوعی و کلان‌داده، مسیرهایی هستند که سمپوزیوم تلاش می‌کند آن‌ها را عملیاتی کند.

با این حال، پرسش‌های جدی باقی می‌ماند. آیا کیش می‌تواند از وابستگی تاریخی به گردشگران داخلی فاصله بگیرد و سهم معناداری از بازار منطقه‌ای به دست آورد؟ آیا پروژه‌های بزرگ مانند شهرک سلامت در مقیاس واقعی جذب سرمایه خارجی خواهند داشت؟ و آیا رویدادهایی از این دست به نهادهای دائمی و برنامه‌های میان‌مدت تبدیل می‌شوند یا در حد همایش‌های سالانه باقی می‌مانند؟ پاسخ این پرسش‌ها در ماه‌ها و سال‌های آینده مشخص خواهد شد. آنچه اکنون روشن است، این است که کیش با میزبانی دومین دوره این سمپوزیوم، موقعیت خود را به‌عنوان بازیگری فعال در دیپلماسی گردشگری منطقه‌ای اعلام کرده است. این اعلام، اگر با اقدام‌های عملی همراه شود، می‌تواند معادله گردشگری در بخش مهمی از آسیای غربی و مرکزی را تغییر دهد. ■

پزشکیان دستور بهره‌برداری و آغاز عملیات ۲۱ طرح عمرانی در کیش را صادر کرد

حجت‌الله عبدالملکی، دبیر شورای عالی صبح سه‌شنبه ۱۹ آبان ۱۴۰۵، مسعود پزشکیان، رئیس جمهور ایران، از طریق ویدئوکنفرانس دستور بهره‌برداری و آغاز عملیات اجرایی ۲۱ طرح عمرانی، اقتصادی و زیربنایی در جزیره کیش را صادر کرد. این مجموعه با سرمایه‌گذاری ۱۱۴ هزار میلیارد تومان و پیش‌بینی ایجاد ۱۲ هزار و ۳۰۰ فرصت شغلی مستقیم و غیرمستقیم، همزمان با گرامیداشت روز کیش برگزار شد. ۱۷ طرح با ارزش حدود ۵۴ هزار میلیارد تومان به بهره‌برداری رسید و عملیات اجرایی چهار طرح دیگر با سرمایه‌گذاری نزدیک به ۶۰ هزار میلیارد تومان آغاز شد. پروژه‌ها حوزه‌هایی چون تأمین انرژی، مسکن، گردشگری، امور بندری، تاسیسات شهری و آموزشی را پوشش می‌دهند. از جمله دستاوردها می‌توان به افزایش ۳۸ مگاواتی ظرفیت نیروگاهی، توسعه نیروگاه خورشیدی، راه‌اندازی ایستگاه‌های شارژ خودروهای برقی، افتتاح صندوق پژوهش و فناوری و نخستین مدرسه بین‌المللی هتلداری اشاره کرد.

پزشکیان در این مراسم بر ضرورت تدوین و پایبندی به نقشه جامع توسعه منطقه آزاد کیش تأکید کرد. او با اشاره به محدودیت منابع و اراضی جزیره، خواستار انجام مطالعات کارشناسی دقیق پیش از آغاز هر پروژه و جلوگیری از تغییر کاربری‌های بی‌رویه شد. رئیس جمهور تصریح کرد کیش باید نه تنها از تحولات جهانی عقب نماند، بلکه به الگویی پیشرو در حکمرانی اقتصادی، جذب سرمایه و توسعه پایدار مناطق آزاد تبدیل شود. توسعه باید متوازن و مبتنی بر مزیت‌های نسبی جزیره باشد تا منابع محدود آن حفظ شود.

این رویداد در شرایطی رخ می‌دهد که مناطق آزاد ایران اغلب با چالش‌هایی چون نبود برنامه ریزی بلندمدت، پراکندگی سرمایه‌گذاری‌ها و فشار بر زیرساخت‌های طبیعی مواجه‌اند. کیش، به‌عنوان یکی از شناخته‌شده‌ترین مقاصد گردشگری و تجاری کشور، ظرفیت تبدیل شدن به مرجع منطقه‌ای را دارد، اما موفقیت این سرمایه‌گذاری ۱۱۴ هزار میلیارد تومانی به اجرای دقیق نقشه جامع و نظارت بر کیفیت پروژه‌ها وابسته است. اگر این طرح‌ها به‌جای افزودن فشار بر منابع محدود، زیرساخت‌های پایدار و اشتغال واقعی ایجاد کنند، می‌توانند الگویی برای سایر مناطق آزاد باشند. در غیر این صورت، خطر تکرار تجربه‌های ناقص توسعه در جزیره‌ای با ظرفیت اکولوژیک شکننده همچنان وجود دارد. ■

امضای سند جامع همکاری‌های ایران و ارمنستان در ۸ حوزه

تجارت جهانی: ایران و ارمنستان در پایان نوزدهمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی دو کشور، با امضای سندی جامع در هشت حوزه، بر گسترش مناسبات اقتصادی و توسعه زیرساخت‌های تجاری و مرزی تأکید کردند. در این میان، تبدیل مرز نوردوز به یکی از گذرگاه‌های نمونه اقتصادی و ترانزیتی، جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌های مشترک دو کشور پیدا کرده است.

به گزارش تجارت جهانی این اجلاس در ایروان و با حضور سیدحمید پورمحمدی، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی، هادی مقدم‌زاده، رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس و جمعی از مقام‌های ایرانی و ارمنی برگزار شد.

حضور هم‌زمان مسئولان ملی، استانی و منطقه‌ای در این نشست، بر اهمیت پیوند دادن سیاست‌های کلان همکاری اقتصادی با ظرفیت‌های عملیاتی مناطق مرزی تأکید داشت؛ رویکردی که می‌تواند زمینه تبدیل توافق‌های دوجانبه به پروژه‌های اجرایی را فراهم کند.

هشت حوزه همکاری در دستور کار مشترک

سیدحمید پورمحمدی با تشریح نتایج اجلاس اعلام کرد که مذاکرات دو طرف در قالب هشت کارگروه تخصصی در حوزه‌های زیرساخت، انرژی، تجارت، صنعت، معدن، کشاورزی، محیط زیست و همکاری استان‌های همجوار دنبال شده است.

به گفته وی، نمایندگان دو کشور پس از بررسی ظرفیت‌ها و زمینه‌های مشترک، توافق‌های حاصل‌شده را در قالب سندی جامع تدوین کردند که به نمایندگی از دولت‌های ایران و ارمنستان به امضا رسید.

پورمحمدی با تأکید بر اراده دو کشور برای ارتقای سطح روابط اقتصادی گفت که هدف، رساندن مناسبات تجاری و اقتصادی ایران و ارمنستان به سطحی متناسب با ظرفیت‌های موجود در دو کشور است.

تنوع حوزه‌های مورد توافق نشان می‌دهد که همکاری‌های تهران و ایروان صرفاً به مبادلات تجاری محدود نیست و زیرساخت‌های حمل‌ونقل، انرژی، تولید و توسعه منطقه‌ای را نیز در بر می‌گیرد.

نوردوز؛ محور تازه همکاری‌های مرزی

یکی از محورهای مهم مذاکرات، توسعه زیرساخت‌های مرز نوردوز و ارتقای عملکرد آن در مبادلات تجاری و ترانزیتی بود.

پورمحمدی با اشاره به اهمیت این گذرگاه در روابط اقتصادی دو کشور گفت که برنامه‌ریزی برای تبدیل نوردوز به یک مرز نمونه، هم از نظر زیرساخت‌های عمرانی و امکانات مرزی و هم از نظر حجم حمل‌ونقل و ترانزیت دنبال خواهد شد.

نوردوز به دلیل قرار گرفتن در مسیر ارتباطی ایران و ارمنستان، نقشی مهم در دسترسی تجاری ایران به بازار ارمنستان و مسیرهای ارتباطی منطقه قفقاز دارد. توسعه ظرفیت‌های این گذرگاه می‌تواند علاوه بر تسهیل تجارت دوجانبه، فرصت‌های بیشتری برای فعالیت‌های لجستیکی، حمل‌ونقل بین‌المللی و خدمات تجاری ایجاد کند.

در این چارچوب، موقعیت جغرافیایی منطقه آزاد ارس و ظرفیت‌های اقتصادی آذربایجان شرقی اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. حضور استاندار آذربایجان شرقی و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس در اجلاس نیز زمینه پیگیری هماهنگ‌تر توافق‌های مرتبط با توسعه مرز و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای را فراهم می‌کند.

تأکید ایروان بر تداوم همکاری‌ها

مهر گریگوریان، معاون نخست وزیر ارمنستان، نیز با اشاره به بررسی موضوعات مختلف در دستور کار کمیسیون مشترک، از دستیابی به توافق‌های مطلوب در حوزه‌های مورد مذاکره خبر داد.

وی بر ضرورت پیگیری مستمر توافق‌ها تأکید کرد و گفت حفظ روند پویای همکاری‌ها می‌تواند روابط اقتصادی و دوجانبه ایران و ارمنستان را بیش از پیش تقویت کند.

از توافق دیپلماتیک تا فرصت اقتصادی برای ارس

نتایج نوزدهمین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و ارمنستان، فرصتی برای تقویت جایگاه مناطق مرزی در معادلات اقتصادی دو کشور ایجاد کرده است. در این میان، منطقه آزاد ارس می‌تواند با تکیه بر موقعیت جغرافیایی، ظرفیت‌های صنعتی و تجاری و نزدیکی به مرز نوردوز، نقشی مؤثر در تبدیل توافق‌های سیاسی و اقتصادی به فعالیت‌های عملیاتی ایفا کند.

توسعه زیرساخت‌های مرزی، تسهیل جریان کالا، گسترش همکاری‌های صنعتی و افزایش ظرفیت‌های ترانزیتی، از جمله زمینه‌هایی هستند که می‌توانند به تقویت جایگاه ارس در تجارت منطقه‌ای کمک کنند.

کیش در آستانه تحول

محمد کبیری، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، روز سه‌شنبه در آیین افتتاح طرح‌های عمرانی جزیره با حضور برخط رئیس جمهور، از رشد بیش از هفت برابری سرمایه‌گذاری در دو سال گذشته خبر داد و اعلام کرد که در صورت اجرای کامل ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، این جزیره آماده پذیرش سه مأموریت ملی است: حکمرانی هوشمند همراه با تأمین اجتماعی چندلایه، راه‌اندازی منطقه آزاد مالی با ظرفیت جذب تا پنج میلیارد دلار سرمایه، و ایجاد منطقه آزاد هوش مصنوعی و اقتصاد دیجیتال.

ماده ۶۵ که مدیران مناطق آزاد را به نمایندگی از دولت بالاترین مقام منطقه می‌داند و اختیارات دستگاه‌های اجرایی (به‌جز نهادهای دفاعی و امنیتی) را به آنان واگذار می‌کند، سال‌هاست به‌طور ناقص اجرا می‌شود. کبیری با اشاره به تجربه‌های شنژن چین و مرکز مالی دبی، تأکید کرد که بدون مدیریت یکپارچه، استقلال مالی و مشوق‌های پایدار، مناطق آزاد ایران نمی‌توانند نقش واقعی خود را در جذب سرمایه و پیوند اقتصاد ملی با جهان ایفا کنند. کشور به بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار سرمایه برای رفع ناترازی‌ها نیاز دارد؛ با روند فعلی، تأمین این رقم دهه‌ها طول خواهد کشید.

در دو سال اخیر، کیش با وجود محدودیت‌های ناشی از شرایط جنگی، ۶۵۲ هکتار زمین به ارزش بیش از ۷۰۰ هزار میلیارد تومان را به بیت‌المال بازگرداند و پروژه‌های متوقف‌شده‌ای به ارزش بیش از ۳۰۰ هزار میلیارد تومان را فعال کرد. ناترازی آب و برق به صفر رسیده و ۲۱ طرح جدید با ارزش بیش از ۱۱۴ هزار میلیارد تومان افتتاح یا آغاز شده است. این دستاوردها، به گفته کبیری، نشان‌دهنده ظرفیت جزیره برای تبدیل شدن به آزمایشگاه سیاست‌گذاری اقتصادی است، مشروط بر آن که دولت اجرای آزمایشی ماده ۶۵ را دست‌کم در کیش آغاز کند و مصوبات حمایتی مالیاتی، گمرکی و بانکی استان‌های جنوبی را کامل اجرا نماید.

تحلیلگران اقتصادی معتقدند موفقیت چنین الگویی می‌تواند مدل توسعه مناطق آزاد را از حالت صرفاً تجاری به بازوی استراتژیک اقتصاد ملی تغییر دهد. کیش، با موقعیت جغرافیایی و زیرساخت‌های در حال تکمیل، اکنون خود را برای این آزمون بزرگ آماده اعلام کرده است. ■

کیش، پل گردشگری اکو

در دومین سمپوزیوم بازار گردشگری کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اکو) که از ۱۸ تا ۲۱ آبان ۱۴۰۵ در جزیره کیش برگزار شد، علی حسنلو، معاون گردشگری سازمان منطقه آزاد کیش، بر ضرورت عبور از الگوی سنتی «مقصد جزیره‌ای منفرد» به سوی یک «منظومه گردشگری منطقه‌ای» تأکید کرد. او کیش را بستری طبیعی برای پیوند زنجیره سفر در میان کشورهای اکو دانست و دیپلماسی سفر را همراه با نقش پیشران بخش خصوصی، شرط اصلی موفقیت این تحول معرفی کرد.

جمعیت نزدیک به ۵۰۰ میلیون نفری کشورهای عضو اکو، به‌ویژه با اشتراکات زبانی و فرهنگی عمیق، لایه نخست هدف بازاریابی کیش را تشکیل می‌دهد. حسنلو اعلام کرد که پس از تجربه مسیر دوشنبه-کیش در دوره پیشین، تمرکز این دوره بر بازارهای ازبکستان (به‌خصوص سمرقند) و پاکستان قرار گرفته است. این انتخاب نه بر اساس جذابیت توریستی صرف، بلکه بر منطق ژئواکونومیک استوار است: نزدیکی جغرافیایی، امکان ایجاد مسیرهای هوایی پایدار و کاهش وابستگی مزمن صنعت گردشگری کیش به گردشگر داخلی.

سمپوزیوم با ۲۴ کارگاه تخصصی در محورهای گردشگری سلامت، گردشگری پایدار، بوم‌گردی، صنعت هوانوردی و خدمات شهری، بیش از یک گردهمایی تشریفاتی بود. سازمان منطقه آزاد کیش عمداً نقش پشتیبان لجستیکی را برگزید تا ریل‌گذاری‌ها متکی به بخش خصوصی بماند و تغییرات مدیریتی مقطعی، مسیر را منحرف نکنند. تشکیل دبیرخانه دائمی رویداد نیز نشانه‌ای از تلاش برای نهادینه‌سازی این ارتباطات فراتر از یک همایش چهارروزه است.

تحلیل این رویکرد نشان می‌دهد که کیش در حال بازتعریف جایگاه خود از یک جزیره تفریحی صرفاً داخلی به یک هاب منطقه‌ای است. موفقیت این گذار اما به عوامل فراتر از شعار بستگی دارد: تسهیل ویزا، پایداری پروازهای مستقیم، استانداردسازی خدمات و ایجاد محصولات گردشگری مشترک میان کشورهای اکو. اگر این حلقه‌ها تکمیل نشود، منظومه گردشگری منطقه‌ای در حد یک مفهوم باقی خواهد ماند. با این حال، تأکید صریح بر دیپلماسی سفر و بخش خصوصی، نشانه‌ای از درک واقع‌بینانه از محدودیت‌های مدل دولتی گذشته است و می‌تواند الگویی برای سایر مناطق آزاد کشور باشد. ■

